

СОВЕТ
СРЕДНЕКОРСИНСКОГО
СЕЛЬСКОГО ПОСЕЛЕНИЯ
АРСКОГО МУНИЦИПАЛЬНОГО РАЙОНА
РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН
ул. Молодежная, д. 13, д. Средняя Корса,
Арский муниципальный район, 422024

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
АРЧА МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ
УРТА КУРСА
АВЫЛ ЖИРЛЕГЕ
СОВЕТЫ

Яшьләр урамы, 13 йорты, Урта Курса авылы,
Арча муниципаль районы, 422024

Тел. (84366)53-4-32, факс (84366)53-4-32. E-mail: Skor.Ars@tatar.ru

**Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы
Урта Курса авыл жирлеге Советы
КАРАРЫ**

« 10 » февраль 2021 ел

№ 2

**2021-2030 елларга Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы «Урта
Курса авыл жирлеге» муниципаль берәмлегенең социаль инфраструктурасын
комплекслы үстерү программасын раслау турында**

«Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 06 октябрдәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон, Россия Федерациясе Хөкүмәтенең «Жирлекләрнең, шәһәр округларының социаль инфраструктурасын комплекслы үстерү программаларына таләпләрне раслау турында» 2015 елның 01 октябрдәге 1050 номерлы карары нигезендә, Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы Урта Курса авыл жирлеге Советының 2014 елның 27 октябрдәге 26 номерлы Уставына, Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы Урта Курса авыл жирлеге генераль планына таянып, Урта Курса авыл жирлеге Советы карар бирде:

1. 2021-2030 елларга Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы «Урта Курса авыл жирлеге» муниципаль берәмлегә социаль инфраструктурасын комплекслы үстерү программасын расларга.

2. Әлеге карарны Татарстан Республикасы рәсми хокукый мәгълүмат порталында (<http://pravo.tatarstan.ru>) бастырып чыгарырга һәм Арча муниципаль районының рәсми сайтында «Жирлекләр» бүлегендә (<http://arsk.tatarstan.ru>) урнаштыру юлы белән халыкка житкерергә.

3. Әлеге карарның үтелешен тикшереп торуну үз өстемә алам.

Урта Курса авыл жирлеге башлыгы

Р.Р. Вафина

"Проект-тикшеренү Үзәге" ЖЧЖ

РАСЛЫЙМ:

**Татарстан Республикасы Арча
районы Урта Курса авыл
жирлеге башлыгы**

_____Вафина Р.Р.
мөһер урыны

**2021-2030 ЕЛЛАРГА ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ АРЧА РАЙОНЫ
УРТА КУРСА АВЫЛ ЖИРЛЕГЕНЕҢ
СОЦИАЛЬ ИНФРАСТРУКТУРАСЫН
КОМПЛЕКСЛЫ ҮСТЕРҮ ПРОГРАММАСЫ**

2021 ел

Эчтәлек

1. Программаның паспорты	3
2. Социаль инфраструктураның гамәлдәге торышын тасвирлау	6
2.1 Авыл жирлегенең, шәһәр округының социаль-икътисадый хәле тасвирламасы, шәһәр төзелеше эшчәнлеге турында белешмәләр	8
Социаль, ижтимагый һәм эшлекле объектлар	8
2.2.Гамәлдәге социаль инфраструктура объектларының техник-икътисадый параметрлары	12
2.3. Социаль инфраструктураны үстерү фаразы	14
2.4. Социаль инфраструктура эшчәнлеге өчен кирәкле норматив-хокукый базаны бәяләү	18
3. Социаль инфраструктура объектларын проектлау, төзү һәм реконструкцияләү чаралары исемлеге	23
4. Социаль инфраструктура объектларын проектлау, төзү һәм реконструкцияләү чараларын финанслау күләмнәрен һәм чыганақларын бәяләү	25
Еллар буенча программаны гамәлгә ашыруны финанслау күләме	25
5. Социаль инфраструктура программасына кертелгән чараларның нәтижәләлеген бәяләү	27
6. Социаль инфраструктура үсешен норматив-хокукый һәм мәгълүмати тәмин итүне камилләштерү буенча программаның максатчан күрсәткечләренә ирешүгә юнәлдерелгән тәкъдимнәр	30

1. Программаның паспорты

2021-2030 елларга Татарстан Республикасы Арча районы Урта Курса авыл жирлегенең социаль инфраструктурасын комплекслы үстерү программасы

Атамасы	2021-2030 елларга Татарстан Республикасы Арча районы Урта Курса авыл жирлегенең социаль инфраструктурасын комплекслы үстерү программасы
Программаны эшләү өчен нигез	2021-2030 елларга Татарстан Республикасы Арча районы Урта Курса авыл жирлегенең социаль инфраструктурасын комплекслы үстерү программасы түбәндәге документлар нигезендә эшләнә: <ul style="list-style-type: none">- 2004 елның 29 декабрдәге 190-ФЗ номерлы РФ Шәһәр төзелеше кодексы;- «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 06 октябрдәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон;- «Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексына һәм Россия Федерациясенең аерым закон актларына үзгәрешләр кертү турында» 2012 елның 30 декабрдәге 289-ФЗ номерлы Федераль закон;- «Жирлекләрен, шәһәр округларының социаль инфраструктурасын комплекслы үстерү программаларына карата таләпләрне раслау турында» Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 01.10.2015елдагы 1050 номерлы карары;- Хөкүмәтнең 1996 елның 3 июлдәге 1063-р номерлы боерыгы (2014 елның 23 маендагы үзгәрешләр белән);- Татарстан Республикасы Арча районы Урта Курса авыл жирлеге Уставы;- "Шәһәр төзелеше. Шәһәр һәм авыл жирлекләрен планлаштыру һәм төзү» СП 42.13330.2011.;- Татарстан Республикасы Арча районы Урта Курса авыл жирлеге генераль планы.
Заказчының исеме:	Урта Курса авыл жирлеге администрациясе
Программаны эшләүче:	"Проект-тикшеренү үзәге" ЖЧЖ
Программаның урнашу урыны	Россия, Татарстан Республикасы, Арча районы, Урта Курса авылы, Яшьләр ур., 13 й.
Программаның максатлары	Социаль инфраструктураны комплекслы үстерү программасы халыкның тормыш сыйфатын, мәшгульлекне, икътисадый, социаль һәм мәдәни мөмкинлекләрен арттыру; авыл хужалыгы житештерүен, транспорт һәм сәүдә инфраструктурасы челтәрләрен һәм хезмәт күрсәтүләр өлкәсен үстерү нигезендә халыкның социаль инфраструктура объектларына булган ихтыяжларын канәгатьләндерү максатында эшләнә.
Программаның бурычлары	1. Авыл жирлегенең тотрыклы социаль-икътисадый

	<p>үсешенә күчү, жирле үзидарә органнары вәкаләтләрен нәтижәле гамәлгә ашыру өчен хокукый, оештыру һәм икътисадый шартлар тудыру;</p> <p>2. Халыкка мәгълүмати-консультация һәм хокукый хезмәт күрсәтүне үстерү һәм киңәйтү;</p> <p>3. Социаль инфраструктураны, мәгарифне, сәламәтлек саклауны, мәдәниятне, физкультура һәм спортны үстерү: халык тормышында физкультура һәм спортның ролен күтәрү, сәламәт, ижади актив буын үстерү, аның тормыш һәм гомер дәрәжәсен күтәрү, наркомания һәм алкоголизм барлыкка килүне булдырмау;</p> <p>4. Мәдәният объектларын ремонтлау һәм мәдәни эшчәнлекне активлаштыру;</p> <p>5. Халыкның имин яшәве өчен шартлар тудыру;</p> <p>6. Авыл жирлеген үстерү һәм яңа эш урыннары оештыру өчен әһәмиятле проектларга ташламалы кредитлар жәлеп итүдә ярдәм итү аша кече бизнесны үстерүгә ярдәм итү;</p> <p>7. Яшь белгечләренә (табибларны, укытучыларны, мәдәният хезмәткәрләрен, муниципаль хезмәткәрләренә) жәлеп итүгә ярдәм;</p> <p>8. Халыкның аз якланган катламнарына социаль ярдәм күрсәтү;</p> <p>9. Халыкның аз хәрәкәтләнүче төркемнәре өчен объектларның һәм хезмәтләренә сыйфатын яхшырту;</p> <p>10. Торак-коммуналь өлкәне ныгытуга, авыл юлларын төзүгә һәм ремонтлауга, авылның тышкы кыяфәтен төзекләндерүгә һәм аның мәдәни-күнел ачу үзәкләрен төзекләндерүгә төрле дәрәжәдәге бюджетлардан акчалар жәлеп итү.</p>
<p>Халыкны социаль инфраструктура объектлары белән тәмин итүнең максатчан күрсәткечләре (индикаторлары)</p>	<p>2021 елга халыкны социаль инфраструктура объектлары белән фактик тәмин итү:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Урта Курса авылы балалар бакчасы; – Урта Курса авылы гомуми белем бирү мәктәбе; – Сарай-Чокырча авылында фельдшер-акушерлык пункты; – Югары Курса авылында фельдшер-акушерлык пункты; – Алан авылында фельдшер-акушерлык пункты; – Урта Курса авылы мәдәният йорты; – Сарай-Чокырча авылы клубы; – Алан авылы клубы; – Корайван авылы клубы; – Югары Курса авылы китапханәсе; – Урта Курса авылы гомуми белем бирү мәктәбе каршындагы спорт залы (мәктәп бинасында); – Урта Курса гомуми белем бирү мәктәбе каршындагы спорт майданчыклары (мәктәп территориясендә); – Урта Курса авылы гомуми белем бирү мәктәбе

	<p>каршындагы спорт залы (мәктәп бинасында);</p> <p>– Алан авылында почта элементсе бүлөгә (мәктәп бинасында).</p>
<p>Социаль инфраструктура объектларын проектлау, төзү, реконструкцияләү буенча планлаштырылган чаралар</p>	<p>– Урта Курса авылында фельдшер-акушерлык пункты төзү;</p> <p>– Корайван авылында клуб төзү;</p> <p>– Урта Курса авылындагы почта элементсе бүлөгә реконструкцияләү.</p>
<p>Программаны гамәлгә ашыру вакыты һәм этаплары</p>	<p>2021-2030 еллар</p>
<p>Финанслау күләмнәре һәм чыганақлары</p>	<p>Программа жирле бюджет, республика бюджеты, федераль бюджет акчалары исәбеннән һәм бюджеттан тыш чыганақлар жәлеп итеп гамәлгә ашырыла. Программаны финанслауның фаразланган гомуми күләме - 3 353,26 мең сум.</p>
<p>Программаны гамәлгә ашыруның көтелгән нәтижәләре</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Авыл хужалыгы житештерүе күләмнәренәң артуы; - Ваклап сату әйләнеше үсү; - Транспорт инфраструктурасы яхшыру; - Эшкә яраклы халык өлеше арту; - Объект һәм хезмәт күрсәтүләрдән инвалидлар файдалана алу күрсәткечләре арту; - Халыкка муниципаль һәм социаль хезмәтләр күрсәтүнең сыйфаты арту; - Халыкның тормыш сыйфаты үсү.

2. Социаль инфраструктураның гамәлдәге торышын тасвирлау

Социаль инфраструктура аның халкының тормыш дәрәжәсен күтәрү мәнфәгатендә гамәлгә ашырыла торган күптармаклы комплекстан гыйбарәт. Ул мәгарифне һәм кадрлар әзерләүне, сәламәтлек саклауны, мәдәниятне, физик культураны һәм спортны һ.б. үз эченә ала. Социаль өлкәне үстерү дәрәжәсе аерым территориаль берәмлекләр икътисадының, дәүләт структураларының инвестиция һәм социаль сәясәте һәм башка факторлар белән билгеләнә. Соңгылары арасында муниципаль берәмлекнең географик урыны үзенчәлекләре мөһим роль уйный.

Урта Курса авыл җирлеге Арча муниципаль районының көньяк-көнчыгыш өлешендә урнашкан. Аның мәйданы 6988,4 га.

Урта Курса авыл җирлеге чиге «Арча муниципаль районы» муниципаль берәмлегенә һәм аның составындагы муниципаль берәмлекләрнең территорияләре чикләрен билгеләү һәм аларның статусы турында» 2005 елның 21 гыйнварындагы 7-ТРЗ номерлы (134-ТРЗ номерлы Закон редакциясендә) Татарстан Республикасы Законы белән билгеләнә. Җирлек чиге турында белешмәләр күчәмсез мөлкәтнең бердәм дәүләт реестрында бирелгән.

Җирлек территориясендә түбәндәге торак пунктлар урнашкан:

- Урта Курса авылы (авыл җирлегенә административ үзәге);
- Югары Курса авылы;
- Түбән Курса авылы;
- Алан авылы;
- Корайван авылы;
- Сарай-Чокырча авылы;
- Сарай-Чокырча тимер юл разъезды.

Табигый-климат шартлары

СП 131.13330.2012 "Төзелеш климатологиясе"ндә китерелгән төзелеш өчен климатик районлаштыру картасы нигезендә, Урта Курса авыл җирлеге IV климат районында урнашкан. Җирлеккә хас салкын һәм жылы чорларның климат параметрлары 1 һәм 2 нче таблицаларда күрсәтелгән.

1 нче таблица - елның салкын чорының климат параметрлары

Климат параметрлары		Күрсәткеч
салкын һаваның температурасы °С, тәэмин ителешле	0,98	- 41
	0,92	- 33
иң салкын биш көнлек һава температурасы, °С, тәэмин ителеше	0,98	- 33
	0,92	- 31
Һава температурасы, °С, тәэмин ителеше 0,94		- 17
Һаваның абсолют минималь температурасы, °С		- 47
Иң салкын айның уртача тәүлеклек һава температурасы амплитудасы, °С		7,1
Һаваның уртача температурасы, °С, уртача тәүлеклек һава температурасы ≤ 0 °С булган чор.	дәвамлылык, тәүлек	151
	уртача температура, °С	- 8,1
Һаваның уртача температурасы, °С, уртача тәүлеклек һава температурасы ≤ 8 °С булган чор.	дәвамлылык, тәүлек	208
	уртача температура, °С	- 4,8
Һаваның уртача температурасы, °С, уртача тәүлеклек һава температурасы ≤ 10 °С булган чор.	дәвамлылык, тәүлек	223
	уртача температура, °С	- 3,8
Иң салкын айның уртача айлык һава дымлылыгы, %		82
иң салкын айның 15 сәгатендә һаваның уртача айлык чагыштырма дымлылыгы, %		81
Ноябрь - март өчен явым-төшем күләме, мм		177
Декабрь - февральдә өстенлек итүче жыл юнәлеше		көнъяк-көнбатыш
гыйнварда румбалар буенча жылнең уртача тизлегенә, м/с		4,1
Һава температурасы уртача тәүлеклек ≤ 8 °С булган чорда жылнең уртача тизлегенә, м/с		3,1

2 нче таблица - елның жылы чорының климат параметрлары

Климат параметрлары	Күрсәтк
---------------------	---------

	еч
Барометрик басым, гПа	1002
Һава температурасы °С, тәэмин ителеш 0,95	24
Һава температурасы, °С, тәэмин ителеш 0,98	28
Иң жылы айның уртача максималь температурасы, °С	25,1
Һаваның абсолют максималь температурасы, °С	39
Иң жылы айның уртача тәүлеклек һава температурасы амплитудасы, °С	9,9
Иң жылы айның уртача айлык һава дымлылығы, %	69
иң жылы айның 15 сәгаттә һаваның уртача айлык чагыштырма дымлылығы, %	56
Апрель - октябрь өчен явым-төшем күләме , мм	368
Явым-төшемнең тәүлеклек максимумы, мм	75
Июнь-август айларында өстенлек итүче жил юнәлеше	Төнъяк, Көнбатыш
жилнең румблар буенча уртача минималь тизлеге июль, м/с	0

Жирлек климаты параметрларын бәяләү СП 131.13330.2012 «Төзелеш климатологиясе» мәгълүматлары буенча башкарылды (Казан).

Һаваның уртача еллык температурасы 3,5 С тәшкил итә.

Еллык уртача явым-төшем күләме - 530,4 мм.

Жирлек территориясендә көнбатыш һәм көнъяк-көнбатыш юнәлешендәге жилләр өстенлек итә.

Жилнең уртача еллык тизлеге 3,2 м/сек.

2.1 Авыл жирлегенә, шәһәр округының социаль-икътисадый хәле тасвирламасы, шәһәр төзелеше эшчәнлеге турында белешмәләр

Социаль, ижтимагый һәм эшлекле объектлар

Урта Курса авыл жирлеге территориясендәге социаль, ижтимагый һәм эшлекле билгеләнештәге төп объектлар һәм учреждениеләр турында мәгълүматлар 3 нче таблицада бирелгән. Әлеге белешмәләр 01.01.2018 елгы мәгълүматлар буенча бирелде.

3 нче таблица

Атамасы		Урнашкан урыны
БЕЛЕМ БИРҮ ОБЪЕКТЛАРЫ		
Мәктәпкәчә белем бирү учреждениеләре	балалар бакчасы	Урта Курса ав., Яшьләр ур., 11 й.
Гомуми белем бирү учреждениеләре	гомуми белем бирү мәктәбе	Урта Курса ав., Яшьләр ур., 11 й.
СӘЛАМӘТЛЕК САКЛАУ ОБЪЕКТЛАРЫ		
Фельдшер-акушерлык пункты		Сарай-Чокырча ав., Зур Кызыл ур., 18 а й.
Фельдшер-акушерлык пункты		Югары Курса ав., Мәктәп ур., 20 й.
Фельдшер-акушерлык пункты		Алан ур., 1 май, 1 а.
МӘДӘНИЯТ ОБЪЕКТЛАРЫ		
Авыл мәдәният йорты		Урта Курса ав., Яшьләр ур., 13 й.
Авыл клубы		Сарай-Чокырча ав., М. Жәлил ур., 23 й.
Авыл клубы		Алан авылы, 1 май ур., 1 а.
Авыл клубы		Корайван авылы, М. Гафури ур., 28 й.
Авыл китапханәсе		Югары Курса ав., Мәктәп ур., 20 й.
ФИЗИК КУЛЬТУРА ҺӘМ СПОРТ ОБЪЕКТЛАРЫ		
Спорт залы	мәктәбе спорт залы	Урта Курса авылы (мәктәп бинасында)
Спорт залы	мәктәбе спорт залы	Алан авылы (мәктәп бинасында)
Яссы корылмалар	Гомуми белем бирү мәктәбенәң спорт майданчыклары	Урта Курса авылы (мәктәп территориясендә)
ПОЧТА ЭЛЕМЕНТӘСЕ ОБЪЕКТЛАРЫ		

Атамасы	Урнашкан урыны
Почта элементәсе бүлеге	Урта Курса авылы

Халыкны хастаханә учреждениеләре, шулай ук ашыгыч медицина ярдәме белән тәэмин итү Арча шәһәренең үзәк район хастаханәсе тарафыннан гамәлгә ашырыла. Урта Курса авыл жирлегенең административ үзәгеннән үзәк район хастаханәсенә кадәр ара 12 км чамасы тәшкил итә (ашыгыч ярдәм машинасы килү вакыты - 12 мин чамасы).

Жирлектә тәкъдим ителгән социаль, ижтимагый һәм эшлекле билгеләнештәге башка объектларга түбәндәгеләр керә:

- Урта Курса авыл жирлеге Советы бинасы (Урта Курса авылы, Яшьләр урамы, 13 йорт);
- ваклап сату объектлары;
- мәчет (Урта Курса авылы, Яшьләр ур., 12 а йорты);
- мәчет (Югары Курса авылы, Мәктәп урамы, 20 йорт);
- мәчет (Алан авылы, Х. Такташ ур., 23 й.);
- мәчет (Сарай-Чокырча ав., Зур Кызыл ур., 22 й.)

Халык

Урта Курса авыл жирлегенең даими халкы саны 2020 елның 1 гыйнварына (администрация мәгълүматлары буенча) 1093 кеше тәшкил итә.

Авыл жирлегенең яшь составы буенча халык санының хәзерге балансы 4 нче таблицада бирелгән:

4 нче таблица - Авыл жирлегенең яшь составы буенча халык саны

№	яшь төркемнәре халыкның	Халык (кеше)	Яшь төркемнәренең чагыштырма нисбәте (%)
1.	Хезмәткә сәләтле яшътән кечерәк (0 - 15 яшь)	241	22,05
2.	Эшкә сәләтле яшътәгеләр: (ир-атлар 16-59 яшь) (хатын-кызлар 16-54 яшь)	636	58,19
3.	Пенсия яшендәгеләр	216	19,76
Барлығы		1093	

Киләчәктә халык санын фаразлау

Халык саны халыкның демографик фаразын, табигый һәм механик хәрәкәтен исәпкә алып, жирлекнең таралыш системасында үсеш перспективалары турындагы мәгълүматларга нигезләнеп билгеләнгән. Киләчәктә халык саны 5 нче таблицада китерелгән.

Татарстан Республикасы Арча районы Урта Курса авыл жирлегендә даими халык саны киләчәктә түбәндәгечә булачак:

5 нче таблица.

Атамасы	Төп чор (2021)	Беренче чират (2025)	Исәп-хисап срогы (2030)
Урта Курса авыл жирлеге	1093	1068	1043

Урта Курса авыл жирлеге халкының азаюы үлүчеләр санының күп булуы һәм туучылар санының аз булуына бәйле. Даими яшәүче халыкның күчеп китүе хәлне катлауландыра. Әлеге процесслар территориянең хезмәт потенциалы, кулланучанлык потенциалы кимүгә һәм территориаль үсеш һәм пространство үзләштерү процессларына тискәре йогынты ясый.

Хисап срогына торак шартларын яхшыртуга юнәлдерелгән программаларны гамәлгә ашыру, шулай ук нәтижәле региональ миграция һәм демография сәясәтен эшләүгә карамастан, халык саны кимиячәк.

Урта Курса авыл жирлегенең торак фонды турында белешмәләр

Жирлекнең торак төзелеше бер һәм ике катлы шәхси торак йортлардан тора, күпфатирлы торак йортлар юк.

Татарстан Республикасы Арча районы Урта Курса авыл жирлеге территориясендә торак фонды мәйданы 24,4 мең м² тәшкил итә. Торак фонды 1 кешегә 22,32 м².

Торак фондының тузуы торышы буенча төгәл мәгълүматлар юк, чөнки хосусый торак фондына техник инвентаризация үткәрелмәгән.

Урта Курса авыл жирлеге чикләрендә төрле типтагы яна торак төзелеше алып барырга мөмкин.

Коммуналь инфраструктура

Урта Курса авыл жирлеге халкы һәм оешмалары коммуналь хезмәтләр белән тәэмин ителгән: салкын су, газ, электр белән тәэмин итү.

Су чыгару һәм жылылык белән тәэмин итү системасы юк.

Коммуналь ресурсларны житештерү һәм сату муниципаль предприятиеләр һәм башка милек рәвешләрендәге предприятиеләр тарафыннан гамәлгә ашырыла.

ААЖ һәм ЖЧЖнең милек рәвеше предприятиеләре житештерү эшчәнлегендә үз жиһазларын яисә аренданың озак сроклы шартнамәләре нигезендә муниципаль мөлкәттән файдаланалар.

6 нчы таблица. Коммуналь ресурслар житештерү һәм сату структурасы.

Ресурс, хезмәт күрсәтү	ресурс белән тәэмин итүче оешма	Милек иясе	Ресурслар өчен халык белән исәп-хисап системасы
Электр белән тәэмин итү	«Энергосбыт» АЖ	«Энергосбыт» АЖ	Туры шартнамәләр
Салкын су белән тәэмин итү	"Водоканал Сервис" ЖЧЖ "Курса МТСы «ЖЧЖ»	"Водоканал Сервис" ЖЧЖ "Курса МТСы «ЖЧЖ»	Туры шартнамәләр
Газ белән тәэмин итү	“Сабыгаз” ЖЧЖ	“Сабыгаз” ЖЧЖ	Туры шартнамәләр
Су чыгару		юк	
Каты көнкүреш калдыкларын жыю һәм утильләштерү		юк	
Жылылык белән тәэмин итү		юк	

2.2. Гамәлдәге социаль инфраструктура объектларының техник-икътисадый параметрлары

Урта Курса авыл жирлеге территориясендә тәкъдим ителгән социаль, ижтимагый һәм эшлекле билгеләнештәге төп объектлар һәм учреждениеләр һәм аларның техник-икътисадый параметрлары турында мәгълүматлар 7 нче таблицада бирелгән.

7 нче таблица

Атамасы		Урнашкан урыны	Проект куәте
БЕЛЕМ БИРҮ ОБЪЕКТЛАРЫ			
Мәктәпкәчә белем бирү учреждениеләре	балалар бакчасы	Урта Курса ав., Яшьләр ур., 11 й.	20 урын
Гомуми белем бирү учреждениеләре	гомуми белем бирү мәктәбе	Урта Курса ав., Яшьләр ур., 11 й.	150 урын
СƏЛАМƏТЛЕК САКЛАУ ОБЪЕКТЛАРЫ			
Фельдшер-акушерлык пункты		Сарай-Чокырча ав., 3 ур Кызыл ур., 18 а й.	10 пос./см.
Фельдшер-акушерлык пункты		Югары Курса ав., Мәктәп ур., 20 й.	10 пос./см.
Фельдшер-акушерлык пункты		Алан ав., 1 май ур., 1 а.	3 пос./см.
МƏДƏНИЯТ ОБЪЕКТЛАРЫ			
Авыл мәдәният йорты		Урта Курса ав., Яшьләр ур., 13 й.	150 урын
Авыл клубы		Сарай-Чокырча ав., М. Жәлил ур., 23 й.	50 урын
Авыл клубы		Алан ур., 1 май ур., 1 а.	60 урын
Авыл клубы		Корайван авылы, М. Гафури ур., 28 й.	30 урын
Авыл китапханәсе		Югары Курса ав., Мәктәп ур., 20 й.	10000 данә.
ФИЗИК КУЛЬТУРА ҺӘМ СПОРТ ОБЪЕКТЛАРЫ			
спорт заллары	мәктәп спорт залы	Урта Курса авылы (мәктәп бинасында)	Идән майданы 488 кв. метр
спорт заллары	мәктәп спорт залы	Алан авылы (мәктәп бинасында)	Идән майданы 488 кв. метр
Яссы корылмалар	Гомуми белем бирү мәктәбенең спорт майданчыклары	Урта Курса авылы (мәктәп территориясендә)	3500 кв. м
ПОЧТА ЭЛЕМТӘСЕ ОБЪЕКТЛАРЫ			
Почта элементәсе бүлгә		Урта Курса авылы	—

Мәдәни мирас объектлары

Урта Курса авыл жирлеге территориясендә булган мәдәни мирас объектлары, ачыкланган мәдәни мирас объектлары, мәдәни мирас элементлары булган объектлар турында мәгълүмат 8 нче таблицادا китерелде.

8 нче таблица

Объект статусы	Объект атамасы	Урнашкан урыны	Оештыру күрсәтмә документы
Ачыкланган мәдәни мирас	Мәчет, XIX гасырның беренче яртысы.	Югары Курса авылы	—
	Мәчет, XX гасыр башы.	Сарай-Чокырча авылы	—

Мәгълүмат Татарстан Республикасы Мәдәният министрлыгы тарафыннан 2015 елның 22 июлендә бирелгән мәдәни мирас объектлары, ачыкланган мәдәни мирас объектлары, мәдәни мирас элементлары булган объектлар исемлекләре нигезендә тапшырылды.

2.3. Социаль инфраструктураны үстерү фаразы

Социаль инфраструктура күптармаклы комплекс, ул халыкның тормыш дәрәжәсен күтәрүне күздә тотта; юл челтәрен һәм гомуми мобильлекне үстерү; административ, мәдәни, күңел ачу-көнкүреш тармаклары объектларында халыкның ихтыяжларын тәмин итү. Ул мәгариф системасын һәм кадрлар әзерләүне, сәламәтлек саклауны, мәдәниятне, физик культураны һәм спортны үз эченә ала һәм муниципаль берәмлек тормышының барлык тармакларының һөнәри эше индикаторы булып тора. Социаль өлкәне үстерү дәрәжәсе аерым территориаль берәмлекләр икътисадының, дәүләт структураларының инвестиция һәм социаль сәясәте һәм башка факторлар белән билгеләнә. Соңгылары арасында муниципаль берәмлекнең географик урыны үзенчәлекләре мөһим роль уйный. Урта Курса авыл жирлеге район үзәгеннән

еракта урнашкан. Бу халыкка социаль хезмэтләрнең күпчелек төрләрэн автоном күрсәтүне күздә тотта. Урта Курса авыл жирлегенең социаль өлкә тармакларының перспективалы үсеше уртача һәм озак сроклы чорларга экстраполяция үткәреп, хәзерге заман торышын анализлау нигезендә башкарыла. Шул ук вакытта перспективалы демографик хәлнең, икътисадый системаның, социаль өлкәне дөньякүләм һәм илебездә үстерү тенденцияләренең эшләнелгән фаразы күрсәткечләре исәпкә алына. Урта Курса авыл жирлегенең социаль хезмәтләргә перспектив ихтыяжы һәм тәмин ителешен исәпләү нигезенә түбәндәгеләр салынды:

- Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 2001 елның 14 июлендәге «Социаль нормалар һәм нормативлар турында» 942-р күрсәтмәсендә һәм 1999 елның 19 октябрдәге «Социаль инфраструктура объектларында Россия Федерациясе субъектларының норматив ихтыяжларын билгеләү методикасы» (2009 елның 23 декабрдәге үзгәрешләр белән) ярашлы документта бәян ителгән норматив күрсәткечләр;

- Россия Федерациясе Хөкүмәте тарафыннан социаль нормаларга һәм нормативларга 2007 елның 13 июлендәге 923-р номерлы боерыкта бәян ителгән үзгәрешләргә карата расланган үзгәрешләр;

– СП 42.13330.2011 нормативлар

Урта Курса авыл жирлегенең социаль үсеш өлкәсендәге төп бурычлары түбәндәгеләр:

1. хезмәт ресурсларын үстерү;
2. хезмәт базарын үстерү, халыкның мәшгульлеге нәтижәлелеген арттыру;
3. халыкның социаль якланмаган төркемнәренең тормыш дәрәжәсен тотрыклы үстерү;
4. миграция процессларын жайга салу;
5. гаилә институтын ныгыту, ана -ата булуның абруен күтәрү;
6. халыкка медицина ярдәменең сыйфатын һәм аның һәркем файдалана алырлык булуын арттыру;

7. авылда массакуләм физик культураны һәм спортны үстерү;
8. халыкка яшәү, хезмәт һәм ял итү өчен имин шартлар тәмин итү.

Урта Курса авыл жирлегендә халыкның хисап саны авыл жирлеге халкының хәрәкәтен ретроспектив анализлау нигезендә һәм аның икътисадый үсеше перспективасында билгеләнә.

Демографик сәясәтнең төп бурычлары түбәндәгеләр:

- барыннан да элек, хезмәткә сәләтле яшәтәге гражданныр арасында үлүчеләр санын киметү;

- ана һәм сабылар үлеме дәрәжәсен киметү, халыкның репродуктив сәләмәтлеген, балалар һәм яшүсмерләренң сәләмәтлеген ныгыту;

- халыкның сәләмәтлеген саклау һәм ныгыту, актив тормыш озынлығын арттыру, сәләмәт яшәү рәвешә алып бару өчен шартлар тудыру һәм мотивация формалаштыру, социаль әһәмияткә ия булган һәм әйләнә-тирәлек өчен куркыныч тудыручы авырулар белән авыру дәрәжәсен сизелерлек киметү, хроник авырулар белән интегүче авыруларның һәм инвалидларның тормыш сыйфатын яхшырту;

- туучылар санын арттыру;

- кешенең табиғый халәте буларак, халыкның тәмәке һәм исерткеч эчемлекләр белән агулануын бетерү максатыннан, аек тормыш рәвешен пропагандалау;

- гаилә институтын ныгыту, гаилә мөнәсәбәтләренң рухи-әхлакый традицияләрен торгызу һәм саклау.

Перспектив торак фонды

Генераль план нигезендә, шәхси торак төзелешенең функциональ зоналарын формалаштыруга бәйле рәвештә, гомуми мәйданы 2,29 га булган торак төзелеше мөмкинлеге булган территорияләр бүлеп бирү каралган, шул исәптән:

- урта Курса авылында (көнъяк-көнчыгыш өлешендә): 1,7 га;

- Корайван авылында (көнъяк-көнчыгыш өлешендә): 0,59 га.

Әлеге территорияләренә үзләштерү белән бәйле торак фонды күләме 1,15 мең кв. м. торак мәйданын тәшкит итәргә мөмкин. Торак фонды күләмен

билгеләү шартлы рәвештә кабул ителгән күрсәткечләргә нигезлэнгән: СНИПның актуальләштерелгән редакциясе 2.07.01-89*. «Шәһәр төзелеше. Шәһәр һәм авыл җирлекләрен планлаштыру һәм төзү» белән билгелэнгән шәхси торак төзелеше өчен җир кишәрлеге майданы 1500 кв. м (15 сутый) һәм торак йорт майданы, 100 кв. м га тигез; коттедж төзелеше торак берәмлекләре составында төрле функциональ билгеләнештәге территорияләр норматив нисбәте (коттедж бистәсе өчен торак төзелеше өлеше 75 тәшкил итә).

Торак төзелешен үстерү шулай ук төзелешнең тыгызлыгын арттыру һәм файдаланылмый торган территорияләргә үзләштерү исәбенә мөмкин.

Мәдәни-көнкүреш хезмәтләре күрсәтү

Мәдәни-көнкүреш хезмәте күрсәтү системасын формалаштыру һәм үстерү шәһәр төзелеше сәясәтенең төп максатына - Урта Курса авыл җирлеге халкының уңайлы яшәвен тәмин итүгә ирешергә ярдәм итә.

Урта Курса авыл җирлегенә хезмәт күрсәтүнең төп бурычы - хисап чорына хезмәт күрсәтү системасын формалаштыру, ул кешеләргә барлык кирәкле, икътисадый яктан акланган чикләрдә күрсәтелә торган хезмәтләрнең мөмкинлеге һәм ассортименты буенча тәмин итү мөмкинлеге бирә.

Бу бары тик терәк үзәкләрнең иерархик бәйләнешенә нигезлэнгән күчерү проект системасы нигезендә, икътисади максатка ярашлы социаль инфраструктура булдырырга мөмкинлек бирә торган күп катлы мәдәни-көнкүреш хезмәте күрсәтү системасы нигезендә генә мөмкин.

Урта Курса авыл җирлеге халкының проекттагы санында мәдәни-көнкүреш хезмәте күрсәтү объектларының сыйдырышлылыгы исәпләнә. Урта Курса авыл җирлеге администрациясе биргән мәгълүматлар нигезендә, мәдәни-көнкүреш хезмәте күрсәтү системасына түбәндәге объектлар кертелгән: муниципаль гомуми белем бирү учреждениеләре, муниципаль мәктәпкәчә белем бирү учреждениеләре, китапханәләр, мәдәният йортлары, театр балалар студиясе.

2.4. Социаль инфраструктура эшчэнлеге өчен кирәкле норматив-хокукий базаны бәяләү

Гражданнарны медицина ярдәме, белем алу, социаль яклау белән тәэмин итү мөнәсәбәтләрен хокукий жайга салу нигезләре Россия Федерациясе Конституциясендә беркетелгән. Илнең төп законында социаль нормалар һәм гарантияләр комплексы бар, алар беренче чиратта социаль инфраструктура формалаштыруның төп принципларын билгели. Россия Федерациясе Конституциясенең 8 статьясында каралган конкуренциягә ярдәм, дәүләт, муниципаль һәм хосусый милекне тану һәм тигез яклау социаль тармакның дәүләт, муниципаль һәм хосусый секторларын төзү һәм аларның нормаль эшләве, социаль хезмәтләренең төрле спектрын алганда һәм алганда сайлау конкуренциясе һәм иреге өчен конституцион нигез булып тора, бу социаль инфраструктураның сыйфатын күтәрү өчен реаль нигез булып тора. Россия Федерациясе Конституциясендә социаль өлкәнең хокукий мөнәсәбәтләрен жайга салу нигезен тәшкил итүче башка мөһим нигезләмәләр бар. Мәсәлән, 41 статьяда һәркемнең сәламәтлек саклауга һәм медицина ярдәменә хокукы беркетелгән, 43 статья һәркемнең белем алуга хокукын беркетә - заманча жәмгыятьнең тулы кыйммәтле үсеше өчен кирәкле иң мөһим хокук.

Россия Федерациясе Конституциясенең жәмгыять тормышының барлык өлкәләрен, шул исәптән социаль даирәләрне хокукий жайга салуда роле шунда ки, Россия Федерациясе Конституциясенең югары юридик көче һәм аның бөтен ил территориясендә турыдан-туры эшчэнлеге аркасында дәүләт хакимияте һәм жирле үзидарә органнары тарафыннан тулысынча яисә өлешчә аңа каршы килә торган хокукий актлар кабул итү рөхсәт ителми.

Россия Федерациясе Конституциясен камилләштерү буенча кабул ителгән «Россия Федерациясе субъектлары дәүләт хакимиятенең закон чыгару (вәкиллекле) һәм башкарма органнарын оештыруның гомуми принциплары турында» 1999 елның 06 октябрэндәге 184-ФЗ номерлы Федераль закон (алга таба - 184-ФЗ номерлы Закон) һәм «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрэндәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон (алга таба - 131-ФЗ номерлы Закон) дәүләт

хакимияте органнары һәм жирле үзидарә органнары арасында социаль инфраструктураның эшләве һәм үсеше өлкәсендәге вәкаләтләрне чикләп торалар.

184-ФЗ номерлы Законның 26.3 статьясы нигезендә Россия Федерациясе субъекты дәүләт хакимияте органнары вәкаләтләрненә социаль өлкәдә түбәндәге мәсьәләләрне хәл итү керә:

1) мәгариф өлкәсендә: Россия Федерациясе субъектларының дәүләт мәгариф оешмаларында гомуми белем бирүне оештыру, Россия Федерациясе субъектларының дәүләт мәгариф оешмаларында балаларны карау һәм тәрбияләүне гамәлгә ашыру өчен шартлар тудыру һәм муниципаль мәктәпкәчә мәгариф оешмаларында, муниципаль гомуми белем бирү оешмаларында һәркем өчен мөмкин булган һәм түләүсез мәктәпкәчә белем алуға хокукларны гамәлгә ашыруның дәүләт гарантияләрен тәмин итү; муниципаль гомуми белем бирү оешмаларында һәркем өчен мөмкин булган һәм түләүсез мәктәпкәчә белем алуға хокукларны гамәлгә ашыруның дәүләт гарантияләрен тәмин итү, жирле бюджетларга субвенцияләр бирү юлы белән муниципаль гомуми белем бирү оешмаларында балаларга өстәмә белем бирүне тәмин итү; урта һөнәри белем бирүне оештыру; Россия Федерациясе субъектларының дәүләт мәгариф оешмаларында балаларга өстәмә белем бирүне оештыру; Россия Федерациясе дәүләт мәгариф оешмаларында өстәмә һөнәри белем бирүне оештыру;

2) сәламәтлек саклау өлкәсендә: Россия Федерациясе субъекты дәүләт хакимиятенә башкарма органнары буйсынуындагы медицина оешмаларында беренчел медицина-санитария ярдәмен, махсулаштырылган, шул исәптән югары технологияле, медицина ярдәмен, ашыгыч, медицина ярдәмен һәм паллиатив медицина ярдәмен күрсәтүне оештыру; аерым категориядәге гражданның өчен Россия Федерациясе субъекты законнарында каралган медицина ярдәмен күрсәтүне оештыру; донор каны һәм (яисә) компонентлары белән бушлай тәмин итүне оештыру, шулай ук дарулар белән медицина препаратлары, дөвалау туклануының махсулаштырылган продуктлары, медицина эшләнмәләре, дезекция, медицина тикшерүе һәм инсекцияләү,

медицина экспертизалары үткэргэндэ, медицина экспертизалары һәм медицина экспертизалары үткэргэндэ тээмин итүне оештыру;

3) социаль яклау өлкэсендэ: өлкән яшьтэге гражданнарға һәм инвалидларға, авыр тормыш хэлендэ калган гражданнарға, шулай ук ятим балаларға, ата-ана тәрбиясеннән мэхрүм калган балаларға социаль ярдәм һәм социаль хезмэт күрсэтү; хезмэт ветераннарына, 1941 - 1945 еллар Бөек Ватан сугышы чорында тылда эшлэгән затларға, балалары (шул исэптән күпбалалы гаилэлэр, ялгыз ата-ана) булган гаилэлэргэ, сәяси репрессия корбаннарына, аз керемле гражданнарға социаль ярдәм күрсэтү;

4) мәдэният өлкэсендэ: Россия Федерациясе субъекты китапханэлэре тарафыннан халыкка китапханэ хезмэте күрсэтүне оештыру, китапханэ фондларын туплау һәм аларның сакланышын тээмин итү, дэүлэт музейларын булдыру һәм аларға ярдәм итү, мәдэният һәм сэнгатъ учреждениелэрен оештыру һәм аларға ярдәм итү;

5) физик культура һәм спорт өлкэсендэ региональ һәм муниципальара программалар һәм физик культура һәм спорт өлкэсендэге проектларны гамэлгэ ашыру, рэсми региональ һәм муниципальара физкультура, физкультура-сэламэтлэндэрү һәм спорт чараларын, шул исэптән «Хезмэткэ һәм оборонага эзер» (ГТО) Бөтенроссия физкультура-спорт комплексын гамэлгэ ашыру буенча физкультура чараларын һәм спорт чараларын оештыру һәм үткэрү, Россия Федерациясе субъектының спорт жыелма командаларын эзерлэүне тээмин итү.

131-ФЗ номерлы Закон нормалары нигезендэ халыкны социаль инфраструктура объектлары белән тээмин итү мәсьэлэлэре жирлеклэрнең, шәһэр округларының жирле әһәмияттэге мәсьэлэлэренэ кертелде. Аерым алганда, социаль өлкэдэ жирлекнең жирле әһәмияттэге мәсьэлэлэренэ түбэндэгелэр керэ:

–жирлектэ яшәүчелэрне һәм азкеремле гражданнарның торак урыннарына мохтажларын торак урыннары белән тээмин итү, муниципаль торак фондын төзүне һәм карап тотуны оештыру, торак төзелеше өчен шартлар тудыру;

–халыкка китапханә хезмәте күрсәтүне оештыру, жирлек китапханәләренә китап фондларын туплау һәм аларның сакланышын тәмин итү;

–ял вакытын оештыру һәм жирлек халкын мәдәният оешмалары хезмәтләре белән тәмин итү өчен шартлар тудыру;

–жирлек территориясендә физик культураны, мәктәп спортын һәм массакүләм спортны үстерү өчен шартлар тудыру, жирлектә рәсми физкультура-савыктыру һәм спорт чараларын үткәрүне оештыру.

Муниципаль мәгариф оешмаларында төп гомуми белем бирү программалары буенча һәркем өчен мөмкин булган һәм түләүсез мәктәпкәчә, башлангыч гомуми, төп гомуми, урта гомуми белем бирүне оештыру, жирлекләр территориясендә муниципаль мәгариф оешмаларында балаларга өстәмә белем бирүне оештыру, шулай ук халыкка медицина ярдәме күрсәтү өчен шартлар тудыру мәсьәләләрен хәл итү муниципаль районның жирле әһәмияттәге мәсьәләләренә 131-ФЗ номерлы Закон белән кертелгән.

Россия Федерациясе Граждан кодексы Россия Федерациясе, Россия Федерациясе субъектлары, муниципаль берәмлекләр катнашында гражданлык законнары белән көйләнә торган мөнәсәбәтләрдә катнашуны күздә тотып, алар бу мөнәсәбәтләрнең башка катнашучылары - гражданнар һәм юридик затлар белән тигез башлангычларда катнашалар. Атап үтелгән субъектларның катнашуына, кагыйдә буларак, юридик затлар катнашуга карата кулланыла торган нормалар кулланыла (Россия Федерациясе Гражданлык кодексының 124 нче ст.).

Россиядә инвестиция эшчәнлеген жайга сала торган норматив-хокукый актлар системасы үз эченә 90 нчы елларда кабул ителгән документларны ала. Бу, аерым алганда, «Россия Федерациясендә капитал салулар рәвешендә гамәлгә ашырыла торган инвестиция эшчәнлегенә турында» 1999 елның 25 февралендәге 39-ФЗ номерлы Федераль закон, «Россия Федерациясендә чит ил инвестицияләре турында» 1999 елның 9 июлендәге 160-ФЗ номерлы Федераль закон.

«Россия Федерациясендә капитал салулар рәвешендә гамәлгә ашырыла торган инвестиция эшчәнлегенә турында» 1999 елның 25 февралендәге 39-ФЗ

номерлы Федераль закон инвестиция өлкәсендә, Россия Федерациясе территориясендә капитал салулар рәвешендә гамәлгә ашырыла торган инвестиция эшчәнлегенң хокукый һәм икътисадый нигезләрен билгели, шулай ук капитал салулар рәвешендә гамәлгә ашырыла торган инвестиция эшчәнлеге субъектларының хокукларын, мәнфәгатьләрен һәм мөлкәтен тигез яклау гарантияләрен билгели.

Россия Федерациясе социаль өлкәсендә инвестиция эшчәнлеген регламентлаштыра торган норматив-хокукый базаны анализлау хәзерге вакытка гомуми проблемаларны (гражданнар, бюджет, таможня һәм башка мөнәсәбәтләрне) жайга сала торган хокукый актларның билгеле бер системасы барлыкка килүен күрсәтә, алар теге яки бу дәрәжәдә социаль өлкәгә дә карый.

Социаль инфраструктураның эшләве һәм үсеше өчен уңайлы шартлар тудыру максатыннан, төбәк һәм жирле дәрәжәдә территориаль планлаштыру документлары һәм шәһәр төзелешен проектлау нормативлары аерым роль уйный.

Шулай итеп, социаль инфраструктураны үстерү һәм эшләтү мәсьәләләрен жайга салу ижтимагый мөнәсәбәтләрнең төрле өлкәләрендә федераль, региональ һәм жирле дәрәжәләрдә кабул ителгән норматив хокукый актлар системасы тарафыннан гамәлгә ашырыла.

3. Социаль инфраструктура объектларын проектлау, төзү һәм реконструкцияләү чаралары исемлеге

Социаль инфраструктураның төп чаралары исемлеге 9 нчы таблицада бирелгән.

9 нчы таблица - Социаль инфраструктура объектларын проектлау, төзү һәм реконструкцияләү чаралары исемлеге

№	Чаралар атамасы	Урнашкан урыны	Техник-икътисадый параметрлар	башкару срогы	Финанслау чыганагы
Сәламәтлек саклау системасын үстерү чаралары					
1	Фельдшер-акушерлык пункты төзү	Урта Курса авылы	сменага 3 пос.	2021 ел	Жирле бюджет
Мәдәният һәм сәнгать учреждениеләрен үстерү чаралары					
2	Авыл клубы төзү	Корайван авылы	60 урын	2021 ел	Жирле бюджет
Почта элементәсе объектларын үстерү чаралары					
3	Почта элементәсе бүлеген башка бинага күчерү	Урта Курса авылы	-	2021 ел	Жирле бюджет

Социаль инфраструктураны комплекслы үстерү программасында мәгариф өлкәсендә капитал төзелеш объектлары (мәктәпкәчә белем бирү оешмалары, гомуми белем бирү оешмалары, өстәмә белем бирү оешмалары, мәдәният һәм сәнгать (район музейлары, мәдәният йортлары, күргәзмә заллары, китапханәләр), физик культура һәм спорт (район спорт заллары, йөзү бассейнлары, яссы корылмалар һ.б.), яшьләр сәясәте (балалар һәм яшьләр белән эшләү учреждениеләре) чагылдырылырга тиеш.

Югарыда санап үтелгәннәрне исәпкә алып, Урта Курса авыл жирлегенен социаль инфраструктурасын нисбәтле үстерү максатларында, Программада муниципаль районның региональ һәм жирле әһәмияттәге социаль инфраструктура объектларын үстерү буенча чаралар исемлеге төзелде. Чаралар исемлеге стратегик социаль-икътисадый үсеш документларын һәм төрле дәрәжәләрдәге документларны, төзү планлаштырылган объектларның әһәмиятен исәпкә алып формалаштырылды, РФ субъектларының башкарма

хакимият органнары вәкаләтләре һәм жирле үзидарә органы вәкаләтләре нигезендә закон нигезендә билгеләнде.

Авыл жирлегенең социаль үсеше

Жирлек халкының тормыш дәрәжәсе һәм сыйфаты торак, инженерлык инфраструктурасы, социаль объектлар - мәктәпләр, медицина, мәдәни-ял итү учреждениеләре белән тәмин ителешенә турыдан-туры бәйле.

Шулай итеп, 2021-2030 елларга Урта Курса авыл жирлеген үстерү программасы территориянең булган ресурсларын һәм потенциалын нәтижәле файдалану нигезендә авыл жирлегенең төп социаль-икътисадый максатларына ирешүгә юнәлдерелгән һәм югарыда билгеләнгән системалы билгеләр буенча төркемләнгән конкрет чаралар һәм көтелгән нәтижәләр жыелмасы рәвешендә тәкъдим ителде.

4. Социаль инфраструктура объектларын проектлау, төзү һәм реконструкцияләү чараларын финанслау күләмнәрен һәм чыганаclarын бәяләү

Программаны гамәлгә ашыруны еллап финанслау күләме

10 нчы таблица - инвестиция проектларын финанслау чыганаclarы (Урта Курса авыл жирлегенәң социаль инфраструктура объектларын проектлау, төзү һәм реконструкцияләү)

№	Чаралар атамасы	Финанслау чыганагы	Еллап финанслау күләме, мең сум						Барлыгы, мең сум
			2021	2022	2023	2024	2025	2026-2030	
Сәламәтлек саклау системасын үстерү чаралары									
1	Урта Курса авылының фельдшер-акушерлык пункты төзү	Жирле бюджет	1126,49	01126,49	0	0	0	0	1126,49
Сәламәтлек саклау системасын үстерү чараларына барлыгы									1126,49
Мәдәният һәм сәнгать учреждениеләрен үстерү чаралары									
2	Корайван авылы клубын төзү	Жирле бюджет	0	1685,42	0	0	0	0	1685,42
Мәдәният һәм сәнгать учреждениеләрен үстерү чараларына барлыгы									1685,42
Почта элементсе объектларын үстерү чаралары									
3	Почта элементсе бүлеген башка бинага күчерү	Жирле бюджет	0	541,35	0	0	0	0	541,35
Почта элементсе объектларын үстерү чараларына барлыгы									541,35
Социаль инфраструктураны үстерү чараларына барлыгы									3353,26

Программа федераль бюджет акчаларыннан алынган һәм бюджеттан тыш чыганаclarдан акчалар жәлеп итеп, муниципаль бюджет, авыл жирлеге бюджетты акчалары исәбеннән гамәлгә ашырыла. Финанслау күләме 81-2001-03 СБЦП "Торак-граждан төзелеше объектларын" төзелеше өчен проект эшләренә

база бәяләре белешмәлеге нигезендә арттырылган күләмдә башкарылды.
Программаны финанслауның фаразланган гомуми күләме - 3 353,26 мең сум.

5. Социаль инфраструктура программасына кертелгән чараларның нәтижәлелеген бәяләү

Программаны гамәлгә ашырганда түбәндәге нәтижәләр көтелә:

- Урта Курса авыл жирлеге халкының тормыш дәрәжәсен һәм сыйфатын күтәрү;
- жирлектә яшәүчеләрнең мәгариф, сәламәтлек саклау, мәдәният, физик культура һәм массакүләм спорт өлкәсендә социаль инфраструктура объектларыннан файдалана алуы һәм аларны социаль тәэмин итү;

Программаны тормышка ашыруның нәтижәлелеген бәяләү программаны ел саен үтәү нәтижәләре буенча җаваплы башкаручылар тарафыннан гамәлгә ашырыла.

Программаны тормышка ашыруның нәтижәлелеген бәяләү максаты һәм бурычлары-социаль инфраструктура объектларын проектлау, төзү һәм реконструкцияләү буенча программа чараларының программада билгеләнгән параметрларга һәм шәһәр төзелешен проектлау нормативларына туры килүен ачыклау, программаның расланган максатларыннан һәм бурычларыннан тайпылышларны үз вакытында ачыклау һәм корректировкалау.

Программаны гамәлгә ашыруның нәтижәлелеген бәяләү программа чараларының үтәлешен анализлау һәм программаның максатчан индикаторларының зурлыкларына ирешү нигезендә үткәрелә һәм 11 нче таблица нигезендә максатчан индикаторларга ирешкәндә билгеләнә.

11 нчы таблица - Социаль инфраструктураны үстерү программасының максатчан индикаторлары

№	Максатчан индикатор исеме	үлчәү берәмлеге	Еллар буенча максатчан индикатор күрсәткече					
			2021	2022	2023	2024	2025	2026-2030
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	халыкның мәгариф учреждениеләренә булган ихтыяжын норматив тәэмин итү, шул исәптән:							

№	Максатчан индикатор исеме	Үлчәү берәмлеге	Еллар буенча максатчан индикатор күрсәткече					
			2021	2022	2023	2024	2025	2026- 2030
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.1	мәктәпкәчә белем бирү учреждениеләренә халыкның ихтыяжын норматив тәэмин итү	Урын/100 0 кеше	20	20	20	20	20	20
1.2	мәктәпкәчә тәрбия белән тәэмин ителгән 1 яшьтән алып 6 яшькә кадәрге балалар өлеше	%	60	60	60	60	60	60
1.3	халыкның гомуми белем бирү учреждениеләренә ихтыяжын норматив тәэмин итү	Урын/100 0кеше	150	150	150	150	150	150
1.4	мәктәптә бер сменада уку белән тәэмин ителгән мәктәп яшендәге балалар өлеше	%	100	100	100	100	100	100
1.5	халыкның өстәмә белем бирүне оештыруга ихтыяжын норматив тәэмин итү	Урын/100 0кеше	0	0	0	0	0	25
2	халыкның сәламәтлек саклау объектларына ихтыяжын норматив тәэмин итү, шул исәптән:							
2.1	халыкның даруханә пунктларына норматив ихтыяжын тәэмин итү	данә	-	-	-	-	-	-
2.2	койка-урын белән халыкның норматив ихтыяжын тәэмин итү	койка- урын, 1 кеше елына	25	25	25	25	25	25
2.3	стационарларның сыйдырышлылыгы	койка- урын	25	25	25	25	25	25
3	халыкның мәдәният объектларына ихтыяжын норматив тәэмин итү, шул исәптән:							

№	Максатчан индикатор исеме	Үлчәү берәмлеге	Еллар буенча максатчан индикатор күрсәткече					
			2021	2022	2023	2024	2025	2026- 2030
1	2	3	4	5	6	7	8	9
3.1	халыкның клуб тибындагы учреждениеләргә норматив ихтыяжын тәмин итү, шул исәптән:	Урын/100 0 кеше	290	290	340	340	340	340
3.2	халыкның музейларга норматив ихтыяжын тәмин итү	1 данә/жир лек	-	-	-	-	-	-
3.4	клубларның сыйдырышлылыгы	урын	290	290	340	340	340	340
3.5	китапханәләрнең сыешлыгы	урын	-	-	-	-	-	-
4	халыкның Физик культура һәм массакуләм спорт объектларына норматив ихтыяжын тәмин итү							
4.1	халыкның яссы корылмаларга норматив ихтыяжын тәмин итү	кеше/кв.м	3,49	3,49	3,49	3,49	3,49	3,49
4.2	Балалар мәйданчыкларына ихтыяжны тәмин итү	саны	-	-	-	-	-	-
4.3	халыкның мәдәни-спорт комплексына ихтыяжын норматив тәмин итү	%	73	73	73	73	73	73

6. Социаль инфраструктура үсешен норматив-хокукый һәм мәгълүмати тээмин итүне камилләштерү буенча программаның максатчан күрсәткечләренә ирешүгә юнәлдерелгән тәкъдимнәр

Социаль инфраструктура объектларын проектлау, төзү, реконструкцияләү өлкәсендәге эшчәнлекне мәгълүмати тээмин итүне үстерү, беренче чиратта, Арча районы муниципаль берәмлекләре территорияләренә заманча һәм планлаштырыла торган торышы турында гражданнар һәм оешмаларны дәрәс, актуаль, юридик яктан әһәмиятле мәгълүмат белән оператив тээмин итү, социаль проектларны гамәлгә ашыру буенча инвестиция эшчәнлегә өчен кирәкле төп документларны: шәһәр төзү документациясен һәм жир кишәрлеген файдалануга тапшыру документларын электрон рәвештә бирү зарурлыгына бәйле.

Норматив-хокукый базаны камилләштерү программа чараларын гамәлгә ашыру башкарылачак эчке мохиткә йогынты ясауның мөһим коралы булып тора.

Норматив-хокукый базаны камилләштерүнең төп максаты - Урта Курса авыл жирлегенә потенциалын үстерү һәм тотрыклы икътисадый үсеш, нисбәтле социаль һәм экологик үсеш тээмин итү өчен кирәкле шартлар тудыру.

Норматив-хокукый базаны камилләштерүнең төп юнәлешләре түбәндәгеләр:

- инвестиция эшчәнлеген стимуллаштыру;
- жир ресурсларыннан файдалану тәртибен камилләштерү;
- уңайлы социаль климат тудыру.

Гамәлдәге хокукый һәм административ инструментлар булдыру аша инвестиция эшчәнлеген стимуллаштыру.

Урта Курса авыл жирлегенә социаль-икътисадый үсешендә мөһим проблемаларның берсе - инвестиция активлыгының житәрлек булмавы.

Инвестиция активлыгын үстерүдә югары инвестиция куркынычы һәм капитал салуның мөмкинлекләре житмәү житди киртәләр булып тора.

Әлегә өлкәдә норматив-хокукый базаны камилләштерү иминият фондларын төзүне стимуллаштыру, дәүләт гарантияләре, ташламалар һәм

дәүләт ярдәменә башка рәвешләрен күрсәтү юлы белән инвестиция куркынычын киметүгә юнәлдерелгән. Бу өлкәдә жир мөнәсәбәтләрен тәртипкә салу, әйләнә-тирә мохиткә тискәре йогынтыларны киметү, табигатьтән нәтижәле файдалануны тәәмин итү мөһим юнәлеш, бу инвестиция эшчәнлеген активлаштыруга, авыл жирлегенә инвестицион жәлеп итүчәнлеген арттыруга әтәргеч булырга тиеш.

Әлегә эштә файдалы казылмаларның, урман һәм су ресурсларының стратегик чыганақларын лицензияләү һәм сәнәгать эксплуатациясенә кертү тәртибен камилләштерү буенча федераль һәм төбәк хакимият органнары белән үзара бағланышлар зур роль уйнайчак.

Әлегә юнәлеш халыкның социаль якланмаган һәм азкеремле катламнарының социаль хәлен яхшыртуга юнәлтелгән кайбер норматив актлар эшләүне һәм кабул итүне күздә тотат. Инвалидларның тормыш дәрәжәсен күтәргә, халыкның азкеремле катламнарына медицина, мәгариф һәм башка социаль хезмәтләр күрсәтү тәртибен камилләштерүгә зур игътибар биреләчәк.